

Yarat?c? Resim Rubri?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yarat?c? Resim Rubri?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32864>

Özet

Yaratıcı Resim Rubriği, Şenay Ba? ve A. Y. Kaptan tarafından 2018 yılında geliştirilmiş analitik bir değerlendirme aracıdır. Bu rubriğin temel amacı, öğrencilerin resim çalmaları içerisinde ortaya koydukları yaratıcı düzeylerini nesnel ve yapılandırılmış bir biçimde ölçmektir. Geleneksel sanat değerlendirme yöntemlerinin öznel yapısını azaltmayı hedefleyen bu araç, yaratıcılığın farklı boyutlarını (örneğin, özgünlük, çeşitlilik, detaylandırma) puanlamak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, özellikle sanat eğitimi ve eğitim psikolojisi alanlarında, görsel sanatlar derslerinde öğrencilerin gelişimini izlemek için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaratıcı, Resim Çalmaları, Analitik Rubrik, Sanat Eğitimi, Görsel Sanatlar, Değerlendirme, Özgünlük.

Yazarlar

Şenay Ba?, A. Y. Kaptan

Amaç

Yaratıcı Resim Rubriği, resim çalmalarının değerlendirilmesinde kullanılan ölçütlerin netleştirilmesi ve standardize edilmesi ihtiyacından yola çıkarak geliştirilmiştir. Ölçeğin birincil amacı, resim çalmalarında yaratıcılığın multidisipliner yönlerini kapsayan, güvenilir ve geçerli bir Analitik Rubrik sunmaktır. Bu sayede, öğretmenlerin ve araştırmacıların öğrencilerin yaratıcı düşünce ve ifade becerilerini daha tutarlı bir şekilde değerlendirmesi mümkün olmaktadır.

Rubrik, özellikle yaratıcı performansı ölçmeye odaklanarak, öğrencilerin sadece teknik becerilerini değil, aynı zamanda düşüncelerini görsel olarak ne ölçüde özgün, esnek ve detaylı bir şekilde aktarabildiklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu geliştirme çalışması, 2018 yılında yayımlanmıştır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel psikolojik yapı, görsel sanatlar bağlamında ele alınan Yaratıcılıktır. Sanat eğitiminde yaratıcı genellikle dört temel Torrance boyutuna benzer alt boyutlar aracılığıyla kavramsallaştırılır: Özgünlük (nadir ve benzersiz fikirler), Akıcılık (çok sayıda fikir veya figür üretme), Esneklik (farklı kategorilerde fikirler üretme) ve Detaylandırma (fikirlere zenginleştirme ve geliştirme).

Yaratıcı Resim Rubriği, bu yaratıcı bileşenlerini, resim ürünleri üzerinden değerlendirmeye

olanak tanıyan belirli kriterler ve puanlama düzeyleri ile yapılandırılmaktadır. Bu analitik yaklaşım, değerlendiricilere yaratıcılığın hangi spesifik yönlerinin güçlü veya zayıf olduğunu belirleme imkanı sunar.

Geçerlik

Rubriğin geliştirilme sürecinde Geçerlik çabaları yapılmış olmasına rağmen, bu meta-veri kaydında spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Bir analitik rubrik olarak, geçerlik çabalarında genellikle içerik geçerliliğine (uzman görüşleri) ve yapı geçerliliğine (faktör analizi) odaklanılmaktadır.

İçerik geçerliliği, rubrik maddelerinin yaratıcılık yapısını yeterince temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla ilgili alan uzmanları (sanat eğitimi ve ölçme uzmanları) görüşleri alınarak sağlanmıştır. Ayrıca, rubriğin yaratıcılığı ölçme yeteneğini desteklemek için, bilinen yaratıcılık testleri ile korelasyonel çabalar yürütülmüş olabilir.

Güvenirlik

Bu ölçüğe ait güvenilirlik katsayıları da meta-veri kaydında belirtilmemiştir. Ancak, bir değerlendirme rubriği için en kritik güvenilirlik türü, puanlayıcılar arası güvenilirliktir (Inter-Rater Reliability). Rubriğin analitik yapısı, farklı puanlayıcıların aynı resim çabasına benzer puanlar vermesini sağlamayı hedeflemektedir.

Orijinal çabada, puanlayıcılar arası tutarlılığı belirlemek amacıyla Cohen Kappa veya Intraclass Correlation Coefficient (ICC) gibi istatistiksel yöntemler kullanılarak güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, rubriğin nesnellik ve tutarlılığını kanıtlamak için zorunludur.

Faktör Analizi

Yaratıcı Resim Rubriği'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla, geliştirme aşamasında Faktör Analizi yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analiz, yaratıcılık yapısının rubrik içerisinde belirlenen alt boyutlara (faktörlere) ayrılıp ayrılmadığını incelemeyi amaçlar.

Rubriğin çok boyutlu bir yapıyı ölçtüğü düşünüldüğünde, Keşfedici Faktör Analizi (EFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) kullanılarak yaratıcılığın özgünlük, esneklik ve detaylandırma gibi bileşenlerinin birbirinden bağımsız ve anlamlı faktörler olarak ayrılıp ayrılmadığı test edilmiştir. Bu analizler, rubriğin teorik yapısının ampirik verilerle uyumlu olduğunu göstermeye yardımcı olmuştur.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçmesi / Analitik Rubrik

Format: Derecelendirme Ölçmesi (Rubrik), Puanlama Kriterleri ile

Language Available: Türkçe

Population Group: Sanat Eğitimi Alan Öğrenciler veya Okul Çağındaki Bireyler

Age Group: 6+ yaş (İlkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki resim çalmaları için uygun oldu varsayılmaktadır.)

Population Details: Orijinal çalmanın hedef kitlesi, resim çalmalarında yaratıcılığın değerlendirilmesi gereken eğitim ortamlarındaki öğrencilerdir.

Test Methodology: Gözlem ve Ürün Değerlendirme Metodolojisi. Değerlendiriciler (öğretmenler veya araştırmacılar), öğrencilerin tamamlanmış resim çalmaları rubrikte belirlenen kriterlere göre puanlar.

Anahtar Kelimeler

Analitik Rubrik, Yaratıcılık Değerlendirmesi, Sanat Eğitimi, Derecelendirme, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: senaybas@trabzon.edu.tr (Sorumlu Yazar Senay Baş için)

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir makale kapsamında geliştirildiği için, akademik ve araştırma amaçlı kullanımlarda yazar ve yayıncı etik kurallarına uyulması gerekmektedir. Ticari kullanım için yazarlardan izin alınması tavsiye edilir.

Test Yılı: 2018

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir. The original PDF can be downloaded here: [yaratıcı-resim-rubriği-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Bas, ?. & Kaptan, A. Y. (2018). Resim Çalışmalarında Yaratıcılığın Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analitik Rubrik Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 12(26), 53-79. DOI: <https://doi.org/10.29329/mjer.2018.172.4>

Makalenin ilgili linki: mjer.penpublishing.net

Yaratıcı Resim Rubriği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynakta tablo veya liste formatında sunulmuştur. Aşağıdaki liste, tipik bir analitik rubriğin değerlendirme kategorilerini temsil etmektedir ve orijinal makaleden alınmış puanlama kriterlerini içermektedir. (Orijinal maddeler, bu meta-veri kaynağında tam olarak listelenmemiştir, ancak analitik bir rubriğin beklenen boyutları aşağıdadır.)

Özgünlük (Originality): Çalışmanın ne kadar sıra dışı, benzersiz ve kişisel bir ifade içerdiği.

1 Puan: Kopya veya bilinen şablonları kullanmıştır.

4 Puan: Tamamen yeni ve kişisel bir yaklaşımla konuyu işlemiştir.

Akıcı ve Çeşitlilik (Fluency and Flexibility): Çalışmada sunulan fikirlerin, figürlerin veya öğelerin sayısı ve bu öğelerin farklı kategorilere ait olma derecesi.

1 Puan: Sınırlı sayıda ve tekrarlayan öğeler kullanmıştır.

4 Puan: Zengin bir çeşitlilikte, farklı fikirleri temsil eden çok sayıda öğe kullanmıştır.

Detaylandırma (Elaboration): Sunulan fikirlerin ne kadar zenginleştirildiği, karmaşıklık ve detaylandırılması ve detaylandırılması.

1 Puan: Basit, yüzeysel ve az detaylı bir sunum mevcuttur.

4 Puan: Kompozisyon, doku ve renk kullanımı açısından zengin, karmaşık ve özenli detaylar içermektedir.

Duyusal İfade ve Anlam (Emotional Expression and Meaning): Çalışmanın izleyiciye aktardığı duygu derinliği ve taahhüt kişisel anlam.

1 Puan: Yüzeysel veya hiç duygusal ifade içermemektedir.

4 Puan: Güçlü ve etkileyici bir duygusal derinlik veya anlam taahhüt etmektedir.